

HITZ BITAN

OSASUNA. Emakumeei dagokienez, %29 igo da

Azken 20 urteotan, minbizia izateko arriskua ia %50 handitu da Nafarroako gizonen artean

Erredakzioa | IRUÑEA

Minbizia izateko arriskuak igoe-
ra nabarmena izan du azken ha-
markadetan, Nafarroako Osa-
sun Sistemaren Urteko Libu-
ruak erakutsi duenez. Zehazki,
1973-77 bosturtekoarekin alde-
ratuta, %48 hazi ziren gizez-
koen minbizi kasuak Nafarroa-
ko gizonen artean 1993-97 epe-
an. Emakumeek ere gero eta
gehiago dute minbizia, nahiz
eta hazkuntza txikiagoa izan
den, %29koa, hain zuzen ere.

Anales aldizkariak kaleratuta-
ko txostenaren arabera, taba-
koa da minbizi gehiago izatea-
ren arrazoi nagusia. Hori era-
kusten du, besteak beste,
gizonen artean gehien gerta-
tzen dena biriketako minbizia
izateak. Tabakismoarekin lotu-
ta dauden beste bi minbizi mota
—larinje eta pankrearena— ere
asko hazi dira. Gainera, 90eko

hamarkadaren hasieran gora
egin zuen minbizi horiengatik
hiltzen direnen kopuruak. Era
horretara, 1995. urteaz geroztik,
minbizia da gizezkoen
heriotzaren arrazoirik ohikoe-
na.

Guztira 3.875 gizon hil ziren
1993-97 bosturtean minbizia
dela-eta; %60 biriketako, eston-
doko, prostatako, urdaileko edo
maskuriko tumoreengatik.

Aldi horretan bertan, 2.332
emakume hil zituen minbiziak.
Bularretako, estondoko, utero-
ko, urdaileko eta obarioetako
minbiziak dira ohikoenak ema-
kumeen artean. Oraingoz, ez
dira gehiegi hazi emakumea eta
tabakismoarekin lotutako min-
biziak.

Orokorrean, minbizia duten
emakumeen kopurua Europako
batez bestekoaren azpitik dago,
eta paretzu, berriz, gizezkoen
kasuan.

Arantxa Hirigoi, atzo, bere tesia aurkezten, epaimahaikideen aurrean.

UNIBERTSITATEA

Arantxa Hirigoienek Harrieti buruz eginiko tesiak 'cum laude' aipamena lortu du

Maurice Harrieti buruzko tesia aurkeztu zuen atzo Arantxa Hirigoienek Baionako unibertsita-
tean. Gotzon Aurrekoetxea, Andolin Eguzkitza,
Txomin Peillen eta Charles Bidegainek osatu
zuten epaimahaia. Harrieten euskara-frantsesa
hiztegia izan zuen hizpide Hirigoienek, batez
ere, A, K eta T hizkiz hasten diren sarrerak. Ha-
rrieten hiztegia 30 urtez onduriko 3.536 orriko

eskuizkribu bat da, argitaratu gabea. Hirigoie-
nek azpimarratu zuen, iritzi hedatuenean aurka,
hiztegia osoa dela, hots, A hizkian hasi eta Z hiz-
kian bururatzen dela. Harrieten berezitasuna,
Hirigoiene arabera, hiztegia osatzerakoan eus-
kalki guztiak kontuan hartzea izan zen. Hirigoie-
nen tesiak emaitza bikaina lortu du, *cum laude*
edo epaimahaiaren aipamen bereziarekin.

ABERE IRINAK

Abere irinak deuseztatzeko diru laguntzak martxoaren 30era arte luzatuko ditu Eusko Jaurlaritzak

Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza eta Arrantza Departamentuak
abere irinak deuseztatzeko diru laguntzak martxoaren 30a arte
luzatuko dituela adierazi du, eta ondoren, dekretu bidez arautu-
ko dituela. Dekretua Europako ereduaren arabera egingo da, eta
apirilaren 1ean sartuko da indarrean. Hondakinak sortzen di-
tuzten guztiak kontratu bat edukitzera behartuko ditu dekretu
berriak, abere produktu horiek jaso eta garraiatzeko baimena
izango duen kudeatzaile batekin. Eta horretarako, jasotzea eta
transformatzea «nahi gabeko» desbiatzerik gabe gertatzea nahi
dute; eta horixe zainduko dute.

ATXILOKETA

Gizon bat atxilotu du Ertzaintzak gerrilla baten izenean estortsioa egiteagatik

Ertzaintzak gizon bat atxilotu du, telefono deien bidez familia
bati estortsio egiteagatik. J.G.R.Gk Kolonbiako gerrilla baten
izenean egiten zituen deiak, eta familiako kideei ezer ez gerta-
tzeko, 5.000 euro eskatu zizkion sendiari. Lehen deiak otsaila-
ren 6an jaso zituzten, eta ondorengo egunetan, berriz jardun zu-
ten deika. Familiak gertatu zitekeenaren beldur, etxebizitza utzi
eta dirua kontu batean sartu zuen. 5.000 euroak ateratzera ziho-
anean atxilotu zuen gizona Ertzaintzak. Astelehenean, epailea-
ren esku geratu zen.

ISTRIPUA

Txirrindulari bat larri zaurituta salbatu du Ertzaintzaren helikopteroak

Ertzaintzaren helikopteroak autoz iristeko zailtasun handia
zuen ingurune batetik salbatu zuen txirrindulari bat atzo Amez-
ketan (Gipuzkoa). Herrizaingo Sailak informatu zuenez, 16:00
aldera pertsona batek deitu zuen Ertzaintzara, Aralarko Mine-
tan lagun batek eroriko bat izan zuela eta zaurituta zegoela jaki-
naraziz. Ertzaintza, Osakidetza eta suhiltzaileen ordezkariek la-
anean hasi ziren txirrindularia artatzeko. Medikuek batek artatu
zuen aurrea I.P.I. Astigarragako 21 urteko mutila, eta gero he-
likopteroz eramane zuten Donostiako ospitalera.

FAMILIA

Familiaren sostengu planerako proposamen berriak egin dituzte Nafarroako sozialistek

Familiaren sostengu planerako
60 proposamen berri egin ditu
Legebiltzarrean Nafarroako Al-
derdi Sozialistak (PSN). Proposa-
men horiek ideia berriak sortze-
ko eta hutsuneak betetzeko ba-
lioko dutela adierazi dute. Era
berean, laguntzak familia mota
guztiei eta bereziki behar gehien
dutenei bideratu behar zaizkiela
gaineratu dute. Sozialistek adie-
razi dutenez, beste proposamen
bat lan alorrean emakume eta gi-
zonen berdintasuna lortzea da.

ISTILUAK

Azpeitiko Batasunak igandeko gertaeren inguruko manipulazioa salatu du

Azpeitiko Batasunak igandean
gazte lokalak aldarrikatzen ari zi-
ren gazteen eta Bastida eta alder-
dikideen artean izandako gerta-
ren inguruko manipulazioa sala-
tu du. Batasunaren iritziz,
«gazteak modu baketsuan ari zi-
ren aldarrikapenak egiten. Basti-
da eta alderdikideak izan ziren
indarkeriz oldartu zirenak, gazte-
ak jipoituz». Batasunak herri ba-
tzar baterako deia egin du, gerta-
tutakoaren balorazioa egiteko
eta alkatearen dimisio eskaera
edo zentsura mozioa aztertzeko.

ISTRIPUA

Astelehenean Iruñean auto batek harrapatu zuen gizona hil egin zen atzo

Astelehenean auto batek gizon bat harrapatu zuen Iruñeko Itu-
rrama kalean. 89 urteko gizona atzo goizean hil zen istripuak
eragindako zaurien ondorioz. Iruindar batek gidatzen zuen au-
toa, eta Iturrama eta Iñigo Arista kaleak batzen diren tokian ha-
rrapatu zuen oinezkoa.

ALKOHOLA

Alkohol kontsumoaz ohartarazteko gazteen gurasoei gutunak bidali dizkie Gasteizko Udalak

Gasteizko Udaleko Osasun Sailak 194 gutun inguru bidali
zizkien iaz 18 urte baino gutxiago dituztenen gurasoei. Gazte
horien %90 kalean alkohola edaten harrapatu zituzten, eta %10
dendetan alkohola erosten. Gutun hauen helburua gazteen
alkohol kontsumoari aurre egiteko neurriak hartzea da. Era
berean, Osasun eta Kontsumo Saitetik gogorarazi nahi izan
dute, familiei laguntza eskaintzeko eta alkohol kontsumoaren
ondorioei buruzko informazioa emateko asmoa dutela. Gasteizko Udalak gazteen alkohol kontsumoaren prebentzioa
sustatzeko du beste ekintza batzuekin, hala nola, Kontrolhol
Gida, alkohol gabeko edarien tailerrak, eta gaueko astialdi
ekintzak.

OSASUNA

Buruko gaitz kronikoak dituzten 416 lagun artatu zituen Eragitzak iaz, eta haietako 44ri lana bilatzen lagundu

Buruko gaitz kronikoak dituzten pertsonen laguntzarako elkar-
teak, Eragitzak, 416 pertsona artatu zituen iaz Bizkaian, eta
haietako 44ri lana bilatzen lagundu zien. Idoia Zaldegi Eragin-
tzako ordezkariek azaldu duenez, elkartearen xedea da gaixoak
lagundu eta informazioa ematea; lehenik, Eragitzak babestu-
tako lan batekin, eta gero, lan formalizatu batekin. BBKk eta
Bizkaiko Foru Aldundiak sustatutako elkartea da. Iaz artatu zi-
tuztenetatik %56k gaitz eskizofrenikoak zituzten, %21k psikoti-
koak eta gainerakoak gorabeherak animoan. Zaldegik emanda-
ko datuen arabera, artatutako pertsona gehienak gizonak ziren;
26 eta 35 urte bitartekoak.